

HandläggareAndreas Säfström
08-508 26 232**Till**Trafiknämnden
2024-05-24

Undantag från förbudet för tunga lastbilar att färdas mellan klockan 22 – 06 inom miljözon klass 3 gällande området innanför Kungsgatan, Birger Jarlsgatan, Hamngatan och Sveavägen

Förslag till beslut

1. Trafiknämnden godkänner trafikkontorets förslag att undanta området som utpekats som miljözon klass 3 innanför Kungsgatan, Birger Jarlsgatan, Hamngatan och Sveavägen från förbudet i 9§ Stockholms kommuns allmänna lokala trafikföreskrifter om förbud för lastbil över 3,5 ton att färdas mellan klockan 22.00 – 06.00
2. Trafiknämnden godkänner kontorets förslag att undanta nedanstående gator, till och från området för miljözon klass 3 innanför Kungsgatan, Birger Jarlsgatan, Hamngatan och Sveavägen, från förbudet i 9§ Stockholms kommuns allmänna lokala trafikföreskrifter om förbud för lastbil över 3,5 ton att färdas mellan klockan 22.00 – 06.00:
Kungsbron – Kungsgatan, mellan Kungsbron och Vasagatan – Vasagatan, mellan Kungsgatan och Mäster Samuelsgatan samt Mäster Samuelsgatan.

Gunilla Glantz
FörvaltningschefAnna Green
Avdelningschef**Trafikkontoret**
TillståndFlemingatan 4
Box 8311
104 20 Stockholm
Telefon 08-508 26 232
Växel 08-508 27 200
andreas.safstrom@stockholm.se
trafikkontoret@stockholm.se
Org nr 212000-0142
start.stockholmErik Levander
Enhetschef

Sammanfattning

Trafiknämnden tog den 14 december 2023 ett inriktningsbeslut om att undanta området för den kommande miljözon klass 3 i city från nattförbudet för lastbilar över 3,5 ton. Syftet med undantaget är gynna omställningen till emissionsfria lastbilar och öka framkomligheten i området. Detta genom att tunga lastbilar tillåts färdas på tider då vägnätet är mindre trafikerat.

I dagsläget medger inte nationell lagstiftning 10 kap. 2§ trafikförordningen (1998:1276) att kommunen särskiljer fordon med avseende på drivlina(bränsle) i en lokal trafikföreskrift. Det är därför inte möjligt för kontoret att särskilja elektrifierade lastbilar från nattförbudet i föreskrift.

Kontoret bedömer det därför som motiverat att undanta det föreslagna området från det generella nattförbudet för lastbilar över 3,5 ton med hänsyn till de nya möjligheterna som ges med anledning av miljözon klass 3 och dess krav på elektrifierade eller gasfordon. Den nya fordonstekniken och att området i sig är reglerat till en viss sorts fordon kan möjliggöra för en framtida generell nattrafik. Kontoret föreslår att trafiknämnden godkänner förslaget att upphäva nattförbudet för tunga lastbilar över 3,5 ton på gator inom det planerade området för miljözon klass 3, samt på den i ärendet föreslagna tillfartsvägen till området.

Bakgrund

Trafiknämnden har den 14 december 2023 fattat ett inriktningsbeslut om att undanta området för den kommande miljözon klass 3 i city från nattförbudet för lastbilar över 3,5 ton i enlighet med 9§ i Stockholms allmänna lokala trafikföreskrifter (Dnr T2023-01293). Området ligger innanför Kungsgatan, Birger Jarlsgatan, Hamngatan och Sveavägen. Namngivna gator ingår inte i den kommande miljözonen.

Syftet med undantaget är att gynna omställningen till emissionsfria lastbilar genom att erbjuda aktörer med tillåtna tunga lastbilstransporter att färdas i miljözon klass 3 nattetid. Trafikkontoret vill också studera effekterna av att undanta nattförbudet i ett helt område istället för på särskilda gator som kontoret undantar idag.

Miljözon klass 3 ställer höga krav på fordon och reglerar personbilar, lätta och tunga lastbilar samt lätta och tunga bussar. Inom miljözon klass 3 får endast elfordon, bränslecellsfordon och gasfordon med utsläppsklass Euro 6 köra. Tunga lastbilar och tunga

bussar får vara laddhybrider om fordonen uppfyller utsläppskraven för Euro 6. Laddhybrider tillåts inte för personbilar, lätta lastbilar eller lätta bussar.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom trafikkontoret och i samråd med miljöförvaltningen.

Stadens off peak projekt – tunga transporter nattetid

Trafikkontoret har sedan 2014 i samarbete med näringslivet testat olika typer av tysta off peak-transporter, vilket innebär undantag från stadens nattförbud kl. 22 – 06 med hjälp av dispenshantering. Testerna har visat på goda resultat med körtidsbesparingar på runt 30 procent högre leveranssäkerhet och en förbättring av förarnas arbetsmiljö tack vare att det inte är någon trängsel som annars bidrar till en stressig miljö. En mer utförlig lägesrapport och slutsatser från testerna behandlades på trafiknämnden 16 dec 2021 (Dnr T2021-02767).

Förutom att körtider och därmed leveranser blir mer förutsägbara bidrar off peak-transporter till att minska trängseln i vägnätet vilket bidrar till att de offentliga rummen kan bli mer attraktiva och den lokala miljön förbättras. I pågående offpeak projekt uppskattar en aktör att en lastbil som kör gods mellan kl. 22 - 06 motsvarar två lastbilar på dagen i mängden utkörd volym. Troligen fungerar en förändring av transporttiden inte för alla typer av transporter och varor men redan en mindre förändring av transportflödet kan ge stora effekter. Off peak-transporter behöver inte ske nattetid utan omfattar även sen kväll och tidig morgon.

Utifrån de positiva erfarenheterna med testerna och de identifierade synergier ger staden idag möjlighet att testa tysta off peak-transporter inom ramen för gällande regelverk. Samtidigt förs en löpande dialog för en utveckling av såväl nationella regelverk som tysta material för lastning och lossning. Aktörer som är intresserade av att transportera, lasta och lossa gods på ett tyst sätt kan beviljas dispens från nattförbud för tung trafik enligt gällande lokal trafikföreskrift med upp till tre år. Följande kriterier behöver då vara uppfyllda.

- fast rutt och ellastbil
- färd och lastning/lossning sker inom ramen av gällande bullerriktvärden

- delta i uppföljningar och ge tillgång till relevant data för utvärderingar.

Erfarenheter visar att material och lösningar i och kring fordonen kan behöva anpassas och hela logistikkedjan beröras, från låssystem till mottagningspunktens utrustning och lokalisering för att uppnå effektiva off peak transporter. Därför är det viktigt att hela aktörskedjan är involverad – från avsändare till mottagare. Idag deltar fem transportörer från branscher inom textil och tvättservice, livsmedelstransporter och evenemangsutrustning i projektet. Kontoret arbetar parallellt med att hitta en mer långsiktig lösning samt att förstå effekterna av att tillåta off peak-transporter i större områden istället för enstaka gator.

Reglering

Lastbil med en bruttovikt som överstiger 3,5 ton får inte köras på väg inom Stockholms kommun mellan klockan 22 och 06. Förbudet gäller inte väg som är förtecknad i 16 § färdvägsförteckning A samt utryckningsfordon och fordon som används vid bärgningsarbete, renhållningsarbete, postbefordran och tidningstransporter. Färdvägsförteckning A innehåller cirka 400 gator.

Förutom det lokala nattförbudet för lastbilar så finns följande riktvärden för trafikbuller i allmänhet¹. Nationella regler om högsta bullervärden gäller oavsett reglering om nattförbud för tung lastbil eller ej.

- 30 dBA ekvivalent inomhus
- 45 dBA max inomhus nattetid
- 55 dBA ekvivalent utomhus vid fasad
- 70 dBA max vid uteplats i anslutning till bostad

I dagsläget medger inte nationell lagstiftning (10 kap 2§ trafikförordningen (1998:1276)) att kommunen särskiljer fordon med avseende på drivlina(bränsle) i en lokal trafikföreskrift. Det är därför inte möjligt för kontoret att särskilja elektrifierade lastbilar från nattförbudet i föreskrift.

Föreslaget område där nattförbudet ska undantas

Det utpekade området för ett slopat nattförbud för lastbilar över 3,5 ton sammanfaller med området för en kommande miljözon klass 3.

Figur 1 Karta över norra innerstaden och Gamla stan där den rosa ytan ringar in området för miljözon klass 3 som införs 31 december 2024.

Föreslagna färdvägar till och från området

För att en tung lastbil på ett tillåtet sätt ska kunna färdas till och från det undantagna området behöver även gator till och från området undantas. Kontoret föreslår följande färdvägar till och från området: Från tillåten väg och Kungsbron – Kungsgatan mellan tillåten väg och Vasagatan – Vasagatan mellan Kungsgatan och Mäster Samuelsgatan – Mäster Samuelsgatan. Dessa gator ingår inte i miljözonen med de fordonskrav som zonen kräver. Kontoret avser att identifiera eventuella störningar från fordon med konventionella drivlinor.

Figur 2 Karta över färdvägar till och från det undantagna området från nattförbudet

Analys och konsekvenser

Att undanta nattförbudet för tunga lastbilar i miljözon klass 3-området skapar möjligheter till en fullskalig demonstration av vad det innebär att tillåta ett visst område istället för vissa gator och utan att ge särskilda dispenser med villkor. Ett tillåtet område öppnar för ett nytt perspektiv för den fortsatta uppskalningen av tysta off peak-transporter i staden.

I och med att det endast tillåts gas- och elfordon inom miljözonklass 3 zon passar det bra att öppna upp nattförbudet för de tunga lastbilarna, för att utreda effekter av gas och ellastbilar mellan kl. 22 – 06. När det gäller gasfordon är det viktigt att kunna utreda huruvida dessa fordon kan utgöra ett hinder för uppskalning av off peak-områden på grund av deras högre bullerutsläpp. Demonstration och uppföljning kan framöver ha betydelse för att se lämpligheten i att undanta fler områden där det finns nytta att tillåta tung trafik nattetid. För att både miljözon och ett slopat nattförbud skall fungera effektivt behöver regelefterlevnaden vara god. Kontoret arbetar aktivt med regelefterlevnad vilket kommer att gynna effektiviteten av både miljözon och nattförbudet.

Kontoret kommer tillsammans med miljöförvaltningen att utreda eventuella störningar från tung trafik nattetid i området.

Genom att öppna upp och undanta ett helt område istället för vissa gator från nattförbudet är förhoppningen från kontoret att

- minska fordonsrörelser dagtid genom att sprida ut dessa över fler timmar på dygnet,
- främja omställningen till elektrifierade tunga transporter eftersom ett krav i miljözonen klass 3 är elektrifierade eller gasdrivna tunga lastbilar samtidigt som det på lång sikt kan främja nyttjandegraden för de av branschen gjorda investeringarna i elfordon.

Off peak-projektet avser, inom projektet Snabbsam, att arbeta vidare med aktiviteter som utreder och främjar regelefterlevnad och effektiva transporter.

I syfte att utreda potentialen för att kunna skala upp off peak till fler områden kommer projektet arbeta vidare med ett par aktiviteter:

- Ljudmätningar i området

- Undersöka vilken påverkan på ljudnivån godkända gasfordon i en miljözon klass 3
- Främja tysta lösningar vid lossning och lastning
- Utveckla digital kommunikation mellan väghållare och tunga lastbilar.

Kontoret vill genom detta se vilka aktiviteter som krävs för att göra det möjligt att undanta ett område från nattförbudet för lastbilar.

Boende

Det bor knappt 400 personer i området samtidigt som många företag är lokaliserade inom aktuellt område vilket gör att dagbefolkningen är betydligt större än nattbefolkningen. Sambandet mellan en hög befolkning dagtid med många företag i området och en relativt låg befolkning nattetid är intressant ur ett testområdesperspektiv.

Ekonomi

Kostnaden för genomförandet ligger framförallt i personalkostnader och konsultutredningar. Projektet har ansökt om delfinansiering i Snabbsamprojektet.

Trafikkontorets synpunkter

Kontoret bedömer det som motiverat att undanta det föreslagna området från det generella nattförbudet för lastbilar över 3,5 ton med hänsyn de nya möjligheterna som ges att utreda ett undantag för ett särskilt område. Den nya fordonstekniken och att området i sig är reglerat till en viss sorts fordon kan också öppna upp för generell nattrafik.

Med anledning av ovanstående föreslår kontoret att trafiknämnden godkänner kontorets förslag att upphäva nattförbudet för tunga lastbilar över 3,5 ton på gator inom miljözonklass 3 innanför Kungsgatan, Birger Jarlsgatan, Hamngatan och Sveavägen samt på den föreslagna tillfartsvägen till området.

Slut